

als 11/8 10/8

4377377

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie MEVA/ directie Financieel-Economische Zaken

5.2.1

Nota ter beslissing

Aan
de Minister

Ontworpen door
5.1.2e

Toestelnummer
5283 / 7393

Voor akkoord
5.1.2e DGG
5.1.2e

Voor akkoord
directeur MEVA
directeur FEZ
directeur AD
directeur CZ
directeur WJZ
Kenmerk
Datum

MEVA\NBO-2708149 8 augustus 2006

Van
de D
Volk
5.1.2e
van de
5.1.2e
5.1.2e

Onderwerp
Vervolgnota financiering opleidingsfonds

1. Aanleiding voor deze nota

Het is de bedoeling om de medische vervolgopleidingen met ingang van 2007 te financieren via het opleidingsfonds. De middelen voor dit opleidingsfonds worden afgezonderd in het zorgverzekeringsfonds. De behandeling van het benodigde wetsvoorstel voor het opleidingsfonds zal waarschijnlijk niet zijn afgerond voordat de subsidiebeschikkingen voor 2007 aan de opleidende instellingen worden verstuurd. Daarom hebben wij voorgesteld om de opleidingen die behoren tot het opleidingsfonds tijdelijk via de begroting te financieren (zie de ~~bijgevoegde~~ nota 'Opleidingsfonds'). Hoewel dit niet de koninklijke weg is, wordt op die manier voorkomen dat VWS onrechtmatig subsidiebeschikkingen afgeeft. De begrotingsbehandeling van VWS is immers gepland op 10 oktober. De subsidiebeschikkingen aan opleidende instellingen zullen dus pas worden afgegeven nadat de Tweede Kamer de begroting behandelt en aangenomen heeft.

FEZ heeft bij de genoemde nota aangegeven dat met partijen zou moeten worden overlegd of tijdelijke financiering via de begroting een oplossing voor hun probleem is, gelet op de uitvoeringslasten. Naar aanleiding daarvan heeft u gevraagd hierover nader geïnformeerd te worden en opgemerkt dat u zich afvroeg of de haast de kunstgrepen rechtvaardigt. Deze nota gaat hier nader op in. Tevens bevat deze notitie van de zijde van de directie FEZ een alternatief voor de tijdelijke begrotingsconstructie in de vorm van een CTG-beleidsregel financiering opleidingen 2007.

5.2.1

Bijlage(n)

Afschrift aan

5.1.2e
5.2.1
5.1.2e .2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

VWS

Gelet op eerdere toezeggingen richting veld en de Tweede Kamer om het opleidingsfonds per 2007 in te voeren, is de optie van een jaar vertraging niet verder uitgewerkt. Vertraging bergt het risico in zich dat de scepsis over de uitwerking door VWS toeneemt en de politieke en maatschappelijke steun voor de voorstellen afbrokkelt. y

2. Samenvatting

Tijdelijke begrotingsconstructie:

- * Voordelen zijn:
 - invoering van een heldere prestatiebekostiging per 1 januari 2007;
 - helder signaal naar het veld én de Tweede Kamer: de invoering van prestatiebekostiging is een feit;
 - er wordt met gezwinde spoed aan de invoering van het opleidingsfonds gewerkt.
- * Een mogelijk nadeel is het risico dat fouten bij de subsidieverlening doorwerken in het oordeel van de Algemene Rekenkamer over het financieel beheer. De Algemene Rekenkamer is toch al uitermate kritisch over het subsidiebeheer van VWS. Hierbij zij echter opgemerkt dat VWS dit risico zelf in de hand heeft.

5.2.1

CTG-beleidsregel financiering opleidingen 2007:

- * Voordelen:
 - risico dat fouten in de uitvoering van invloed zijn op het oordeel over het departementale financieel beheer wordt beperkt;
 - invoering 'prestatiebekostiging' zonder dat de financieringsstroom ingrijpend wordt verlegd (i.e. prestatiebekostiging in de budgetten van ziekenhuizen maar vulling van deze budgetten door verzekeraars).
- * Nadelen:
 - ongewenst signaal naar het veld én de Tweede Kamer als het kabinet in 2007 kiest voor continuering van de financiering van de opleidingsinspanningen van ziekenhuizen in 2007 via een CTG-beleidsregel;
 - hoewel het opstellen van de beoogde CTG-beleidsregel voor 2007 technisch haalbaar is, zal dit –gelet op de eerdere signalen van de NVZ verleden jaar- naar verwachting bij ziekenhuizen tot grote weerstand leiden.

3. Beslispunten en advies

De voorgaande beschrijving van beide opties laat zien dat er een afweging is tussen enerzijds het draagvlak bij de Tweede Kamer en de betrokken veldpartijen en anderzijds het risico dat eventuele fouten bij de uitvoering doorwerken in het oordeel van de Algemene Rekenkamer (AR):

- * bij de tijdelijke begrotingsconstructie weegt het genoemde draagvlak het zwaarst;
- * bij de CTG-beleidsregel weegt een eventueel bezwaar van de AR bij het departementale financieel beheer het zwaarst.

Alles overziend heeft de directie MEVA een voorkeur voor het vasthouden aan de optie van de tijdelijke begrotingsconstructie.

5.2.1

Graag vernemen wij van u welke optie uw voorkeur heeft.

VWS

4. Toelichting

Algemeen

Het is de bedoeling om per 1 januari 2007 het opleidingsfonds echt van start te laten gaan voor de medische vervolgopleidingen. Het CBOG is gevraagd een beleidsarm toewijzingsvoorstel te maken. U stelt dit toewijzingsvoorstel vast. De opleidende instellingen ontvangen vervolgens op basis van dit toewijzingsvoorstel een vast bedrag per aio (pxq financiering).

Het budget van de instellingen wordt geschoond op basis van het aantal aios dat ze in 2005 hadden vermenigvuldigd met de kosten per aio (variërend van € 108.000 – 145.000 afhankelijk van het aantal aio's per instelling). De gehele operatie verloopt dan ook budgettair neutraal. Tot zover wordt het hele ontwerp van het opleidingsfonds, zoals u dat aan de Tweede Kamer bericht heeft, gevolgd. Vooruitlopend op het wetsvoorstel is financiering mogelijk via een tijdelijke begrotingsconstructie of via een CTG-beleidsregel financiering opleidingen 2007.

Tijdelijke begrotingsconstructie

Inhoud

Kern van deze variant:

- met ingang van 2007 wordt voor de opleidingen in het opleidingsfonds prestatiebekostiging ingevoerd.
- de financiering van de opleidingsinstellingen van de opleidende instellingen wordt verlegd (niet meer via de vulling van hun budget door verzekeraars maar - vooruitlopend op structurele financiering vanuit het opleidingsfonds - rechtstreeks van de VWS-begroting naar de opleidende instellingen).

Uitvoeringslasten

- Zowel in de structurele situatie als bij de tijdelijke begrotingsconstructie is de Minister van VWS verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de beschikkingen. De eisen die voor de rechtmatigheidstoets gelden zijn in beide situaties gelijk. De directie FEZ wijst wel op de consequenties van fouten en onzekerheden bij begrotingsfinanciering voor het oordeel van de AR over het financieel beheer bij VWS. Dat zet extra druk op het subsidiebeheer: extra fouten kunnen we ons niet permitteren. Het gaat hier om een onderwerp waarover ziekenhuizen tot op heden geen relatie met VWS onderhouden en dat in korte tijd moet worden opgepakt. Hierbij zij echter opgemerkt dat VWS dit risico zelf in de hand heeft: VWS zal vooraf de spelregels helder communiceren. Als een opleidende instelling bij indienen van het subsidieverzoek desalniettemin onvolledige of onjuiste informatie aanlevert, dan zal VWS *geen* subsidiebeschikking slaan. Hierdoor is het risico op onrechtmatige subsidies aan opleidende instellingen in de ogen van de directie MEVA tot een minimum beperkt. Overigens is uiteraard ook VWS gehouden om de spelregels in acht te nemen (zoals het afgeven van subsidiebeschikkingen binnen 13 weken nadat de subsidieaanvraag is binnengekomen).

Extra werkzaamheden voor VWS volgen bij tijdelijke begrotingsfinanciering wel uit de betaling op de beschikkingen. MEVA gaat ervan uit dat het

VWS

capaciteitsbeslag overkomelijk is. Het verrichten van de betalingen vergt naar verwachting geen substantiële extra inzet van menskracht, ook niet in de structurele situatie als het CVZ de betalingen gaat verrichten.

Voordelen

- * Invoering heldere prestatiebekostiging per 1 januari 2007.
- * Het kabinet geeft een duidelijk signaal aan de betrokken veldpartijen dat de invoering van de prestatiebekostiging én het verleggen van de financiering een feit is: er is geen weg meer terug. Dit is belangrijk omdat –ondanks het draagvlak voor de invoering van het opleidingsfonds- de medewerking van de opleidende ziekenhuizen om de benodigde gegevens voor de invoering van prestatiebekostiging via het opleidingsfonds aan te leveren nog niet optimaal was.
- * Tijdens het AO Arbeidsmarkt heeft de oppositie laten weten dat het tempo bij de oprichting van het opleidingsfonds in hun ogen te laag lag. Nu 'doorpakken' door zo snel mogelijk het benodigde wetsvoorstel bij de Raad van State en daarna bij de Tweede Kamer in te dienen is ook een positief signaal aan de Tweede Kamer.

Nadelen c.q. risico's

- * Gelet op de minder goede reputatie van VWS ten aanzien van de rechtmatigheid van de verleende subsidies in het verleden, is de AR daar thans zeer alert op. Fouten bij de subsidieverlening moeten in de bedrijfsvoeringsparagraaf bij het departementale jaarverslag worden toegelicht op straffe van onthouding van een getrouwbeeldverklaring bij het jaarverslag. Dergelijke onrechtmatigheden kunnen ook het oordeel van de AR over het financieel beheer negatief beïnvloeden en leiden tot een bezwaar van de AR. Zoals hiervoor al is opgemerkt heeft VWS dit risico zelf in de hand.

CTG-beleidsregel financiering opleidingen 2007

Inhoud

Kern van deze variant:

- net als bij de tijdelijke begrotingsconstructie wordt voor de opleidingen in het opleidingsfonds in 2007 prestatiebekostiging ingevoerd;
- de financiering van de opleidingsinspanningen van de opleidende instellingen wordt expliciet gebaseerd op een pxq-besluitvorming over de opleidingsplaatsen. De feitelijke vulling van het budget blijft echter in 2007 gebaseerd op de systematiek van CTG-beleidsregels.

Het plaatje ziet er dan als volgt uit:

Net als in de huidige situatie krijgen de instellingen geld in hun budget voor het opleiden van aio's. Alleen nu niet meer versleuteld in allerlei parameters, maar expliciet via een pxq CTG-beleidsregel. Er wordt dus geen voorschot genomen op de wetwijziging van de zorgverzekeringswet. De gevolgen voor de instellingen en zorgverzekeraars zijn minimaal. Immers, aangezien het toewijzingsvoorstel van het CBOG beleidsarm is, zullen de budgetten van de instellingen nagenoeg niet veranderen. De instellingen krijgen het geld voor de opleidingsplaatsen binnen via het

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Blad

5

Kenmerk

MEVA\NBO-2708149

VWFS

verrekentariëf, net als nu het geval is. De verzekeraars worden net als nu nagecalculeerd voor deze kosten.

Uitvoeringslasten

Naar verwachting bergt financiering op basis van een CTG-beleidsregel minder risico's voor het oordeel van de AR over het financieel beheer in zich. Het proces van betalen en verantwoorden vindt immers niet ten laste van de VWS-begroting plaats.

Voordelen

- * Heldere pxq-financiering van de opleidingen.
- * Aangezien het nu een CTG-beleidsregel is en geen subsidie, wordt het risico beperkt dat fouten in de uitvoering van invloed zijn op het oordeel over het departementale financieel beheer.

Nadelen c.q. risico's

- * Het is een zeer ongewenst signaal aan zowel het veld als aan de Tweede Kamer als het kabinet voor 2007 zou kiezen voor continuering van de financiering van de opleidingsinspanningen van ziekenhuizen via een CTG-beleidsregel.
- * Hoewel het opstellen van de beoogde CTG-beleidsregel voor 2007 technisch haalbaar is, zal dit –gelet op de eerdere signalen van de NVZ verleden jaar- naar verwachting bij ziekenhuizen tot grote weerstand leiden.

5. Financiële en personele gevolgen en juridische haalbaarheid

Zie hiervoor.

Interne afstemming

Deze nota is afgestemd met directies CZ, WJZ en AD, PR2

Nationaal en/of internationaal politiek en maatschappelijk draagvlak voor het voorstel

MEVA is bevreesd dat als voor de optie van de CTG-beleidsregel wordt gekozen het veld niet meer in VWS en het opleidingsfonds gelooft.

Communicatie naar de betrokken doelgroepen

Dit gebeurt op zeer frequente basis.

Consequenties voor de administratieve lasten

Niet van toepassing.

brief aan voorz. 2^e kamerz betre.
Financiering opleidingsfonds

4377377

IB

4377377

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Minvws

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk
MEVA/BO-2714973

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

Den Haag

25 SEP 2006

Onderwerp
Financiering Opleidingsfonds

Bijlage(n)

Uw brief

Met mijn brief van 3 april 2006 inzake 'financiering opleidingsfonds en CBOG' (TK 29 282, nr. 28) heb ik u geïnformeerd over het kabinetsbesluit om het opleidingsfonds te financieren via de zorgpremies.

De beoogde financiering van het opleidingsfonds via de zorgpremies vergt een wijziging van de Zorgverzekeringswet (Zvw). De huidige Zvw staat immers niet toe dat zorgpremies behalve aan zorgverzekeraars ook ten goede komen aan opleidende instellingen. Het is echter wetstechnisch niet mogelijk om deze noodzakelijke aanpassing van de Zvw tijdig door te voeren.

Om toch, zoals gepland, per 1 januari 2007 daadwerkelijk te starten met het opleidingsfonds, heeft het kabinet besloten om het opleidingsfonds in 2007 via de rijksbegroting te financieren. Het is aan het volgende kabinet om een besluit te nemen over de structurele financieringswijze vanaf 2008.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

H. Hoogervorst

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG
Telefoon (070) 340 79 11
Fax (070) 340 78 34

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend
richten aan het postadres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.

Internetadres:
www.minvws.nl

5.1.2e

5.1.2e

Deponeren

Paraaf

Datum

Kopie naar

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

5.1.2e

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk
MEVA/BO-271497
Onderwerp
Financiering Opleidingsfonds

Doorkiesnummer

Bijlage(n)

Den Haag

Uw brief

Met mijn brief van 3 april 2006 inzake 'financiering opleidingsfonds en CBOG' (TK 29 282, nr. 28) heb ik u geïnformeerd over het kabinetsbesluit om het opleidingsfonds te financieren via de zorgpremies.

De beoogde financiering van het opleidingsfonds via de zorgpremies vergt een wijziging van de Zorgverzekeringswet (Zvw). De huidige Zvw staat immers niet toe dat zorgpremies behalve aan zorgverzekeraars ook ten goede komen aan opleidende instellingen. ~~Gegeven de huidige politieke constellatie is het echter niet mogelijk~~ om deze noodzakelijke aanpassing van de Zvw tijdig door te voeren.

5.2.1

Omdat er een breed draagvlak in het veld en de Tweede Kamer bestaat om per 1 januari 2007 daadwerkelijk te starten met het opleidingsfonds, heeft het kabinet besloten om het opleidingsfonds in 2007/de rijksbegroting te financieren. Het is aan het volgende kabinet om een besluit te nemen over de structurele financiering vanaf 2008.

5.2.1

5.2.1

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

H. Hoogervorst

Minuut

Documentnaam: C:\Documents and Settings\5.1.2e\Local Settings\Temporary Internet Files\OLK57A

5.1.2e

Route	Paraaf/Datum	Route	Zonderheden
auteur	5.1.2e	DGV	5.1.2e
directeur		SG	
Z		Min.	
dFEZ			
CDS			

5.1.2e

Stand van zaken opleidingsfonds

cos 12/9 @12-9

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Macro Economische Vraagstukken en Arbeidsvoorwaardenbeleid

5.2.1

5.2.1

Nota ter informatie

Aan

de Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

5.1.2e

5.2.1

74 05

5.1.2e

Voor akkoord

Datum

5.1.2e

12 SEP. 2007

5.1.2e

Datum

de Directeur-Generaal van de
Volk

MEVA/NBO-2797985

10 september 20

5.2.1

5.1.2e

5.1.2e

5.2.1

Onderwerp

Stand van zaken Opleidingsfonds

1. Aanleiding voor deze nota

Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor de toewijzing Opleidingsfonds 2008. Hierbij ontvangt u een nota met informatie over het opleidingsfonds, de stand van zaken en aandachtspunten op termijn.

2. Belangrijkste punten van informatie

Waarom een opleidingsfonds?

Om een instelling per DBC te kunnen financieren en te laten concurreren op de prijs per DBC is het noodzakelijk dat de beginsituatie voor alle instellingen gelijk te laten zijn (*level-playing-field*): een ziekenhuis dat opleidt, moet in zijn concurrentiepositie niet benadeeld zijn ten opzichte van een ziekenhuis dat niet opleidt. De kosten die het ziekenhuis maakt voor opleiden wegen immers mee in de prijs.

Om een gelijk speelveld te creëren voor instellingen is besloten om de middelen die gepaard gaan met opleiden af te zonderen in een apart fonds.

Stand van zaken

1ste tranche (medisch specialisten)

De 1ste tranche is met ingang van 2007 budgettair neutraal ingevoerd; de voorbereidingen voor de toewijzing van 2008 zijn gaande.

2de tranche (gespecialiseerde verpleegkundigen en GGZ-opleidingen)

Vorbereidingen voor de (gedeeltelijke) invoering 2de tranche miv 2008 zijn gaande. De invoering van gespecialiseerde verpleegkundigen is vooralsnog uitgesteld, op verzoek van de veldpartijen

5.2.1

5.2.1

Voor de toewijzing stelt de minister (prijs) en de Q (aantallen per specialisme) vast. Binnen het makro kader, als ook de kaders die de Algemene

Bijlage(n)

Afschrift aan

Archief

team NBO

CZ - 5.1.2e

5.2.1

5.1.2e

VWS

Wet Bestuursrecht stelt, doet het CBOG een toewijzingsvoorstel. Het CBOG is bij beide tranches niet in staat geweest om op de geplande datum van 15 augustus een voorstel in te kunnen dienen. Zij hebben uitstel gevraagd tot eind september, waardoor het subsidieproces een maand vertraagt.

Tijdens het voorbereidend proces valt in het bijzonder op dat :

- instellingen en koepels hun administratie (nog) niet op orde hebben;
- het veld heeft moeite met het loslaten van oude werkwijze c.q. het doorbreken van oude machtsverhoudingen van de UMC's (zie artikel Medisch Contact van vorige week)
- het CBOG zich nog onvoldoende profileert als regisseur en nog te zeer laat leiden door de UMC's.

Hierdoor wordt VWS de rol opgedrongen om knopen door te hakken. 4

Ontwikkelingen op termijn

Het hebben van een opleidingsfonds vereist een verdeling van de opleidingsplaatsen over opleidingsinstellingen. Bij voorkeur wordt bij die instellingen opgeleid waar de kwaliteit van opleidingen het hoogst is, voor de meest redelijke prijs (zie ook het rapport van 5.1.2e, feb. 2007). Thans bestaat er echter geen inzicht in de kwaliteitsverschillen bij de verschillende instellingen (niet anders dan het feit dat ze erkend zijn).

Actie: het CBOG is verzocht om met de veldpartijen te komen tot een eerste set van globale kwaliteitsindicatoren (zie brief aan de Kamer van feb. 2007)

De huidige vergoedingsbedragen vanuit het opleidingsfonds zijn het resultaat van onderhandeling, omdat destijds de feitelijke data ontbrak om een meer onderbouwd bedrag vast te kunnen stellen. Omwille van de voortgang van het proces is destijds ingestemd met de huidige vergoedingsbedragen. Of het logisch is dat de vergoeding voor alle opleidingen en jaargangen gelijk is, is de vraag. Regelmatig wordt gesteld dat de huidige vergoeding aan de hoge kant is. De belangenstrijd die in het veld is ontstaan, lijkt dat te bevestigen. 8

Actie: kostprijsonderzoek om inzicht in de reële kostprijs van opleiden te verkrijgen. Op verzoek van VWS bereidt Berenschot een onderzoek voor. 8

Momenteel bestaan er toetredingsbarrières voor nieuwe opleidingsinrichtingen en opleiders. Aspirant opleiders, maar ook bestaande opleiders en opleidingen worden geconfronteerd met de machtspositie van de UMC's. AIOS hebben bijvoorbeeld weinig in te brengen in hun eigen opleiding. De indruk bestaat dat zij een grote bijdrage leveren aan de bedrijfsvoering van de instelling en dat dit soms zwaarder lijkt te wegen dan het feit dat men een opleiding volgt (denk aan werktijden, onderzoek IGZ en arbeidsinspectie)

En tot slot: een aantal specialismen leidt minder op dan noodzaak 5.1.2e wordt geacht. Dit geldt bijvoorbeeld voor ogartsen, dermatologen en radiologen. Het opleidingsfonds kan ongewenste instroom maximaliseren, maar heeft nog geen middel om opleiden af te dwingen.

Actie: het CBOG is verzocht om te komen met een voorstel voor de aanpak van deze sectoren. 8

VERDEEL EN HEERS

Miljoenen spel rond opleidingsplaatsen leidt vooral tot frustratie

Zelfs voor ingewijden is de toewijzing van opleidingsplaatsen ingewikkeld en ondoorzichtig. De belangen van aios en van kleine opleidingsziekenhuizen lijken er het minst toe te doen.

5.1.2e

Sinds jaar en dag werken er op de afdeling Cardiologie van Medisch Centrum Alkmaar (MCA) drie of vier assistenten die een belangrijk deel van hun opleiding in deze perifere kliniek volgen. Gewoontegetrouw komen die van de drie A-opleidingen in de regio: het VUmc, het Academisch Medisch Centrum en het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG). Maar nu is die stroom opgedroogd. Het OLVG en het AMC sturen hun assistenten liever voor korte cardiostages naar de ziekenhuizen in Hoorn en Beverwijk.

De Alkmaarse cardioloog en plaatsvervangend opleider Alf ^{5.1.2e} vermoedt dat financiële overwegingen daarbij een rol spelen. 'De academische centra en grote algemene ziekenhuizen hebben te maken met financiële tekorten. Voor assistenten in opleiding krijgen ze een subsidie uit het Opleidingsfonds. Dat bedrag is opgebouwd uit een deel salariskosten en een deel opkostenvergoeding. Ze proberen die assistenten zo veel mogelijk in eigen huis te houden, zodat ze aanspraak kunnen maken op een zo groot mogelijk deel van dat geld. Bovendien hoeven ze dan minder assistenten niet in opleiding (aios) aan te stellen, die immers uit eigen zak moeten worden ^{5.1.2e}. Het Alkmaarse ziekenhuis heeft nu één aios betrokken via het VUmc.

Het Alkmaarse voorbeeld is niet uniek. Sinds de invoering van het Opleidingsfonds begin dit jaar is de macht van universitaire centra ten opzichte van perifere opleidingsklinieken toegenomen.

REGIE

Voorheen werden opleidingsplaatsen op landelijk niveau verdeeld in een overleg tussen vertegenwoordigers van de academische en de grote opleidingsziekenhuizen, de Orde van Medisch Specialisten en Zorgverzekeraars Nederland (ook bekend als het BOLS+). Op lokaal niveau konden individuele ziekenhuizen met de eigen zorgverzekeraar aanvullende afspraken maken en zodoende de regie voeren over de eigen opleidingscapaciteit.

In de nieuwe situatie bestaat het landelijke overleg nog steeds, alleen zit Zorgverzekeraars Nederland niet meer aan. De overblijvers gaan als het BOLS door het leven. Zij maken jaarlijks een voorstel voor de verdeling van aios-plaatsen. Dit voorstel wordt vervolgens uitgewerkt in de Onderwijs- en Opleidingsregio (OOR). Daarvan heeft Nederland er acht gegroepeerd rond de academische ziekenhuizen. Onder voorzitterschap van het academische ziekenhuis wordt nu in elke regio een ver-

deling gemaakt van de aios-plaatsen over het academische ziekenhuis en de daarmee geaffiliëerde opleidingsziekenhuizen. Na goedkeuring door het BOLS gaat het voorstel ter beoordeling naar het College voor de Beroepen en Opleidingen in de Gezondheid (CBOG), die het - al dan niet voorzien van opmerkingen - voor goedkeuring doorstuurt naar het ministerie van Volksgezondheid (VWS). Als dit traject is afgerond, kunnen opleidingsziekenhuizen voor hun aios een subsidieaanvraag indienen bij VWS, de beheerder van het Opleidingsfonds.

BELEIDSARM

In het Opleidingsfonds zit een enorme berg geld. Ziekenhuizen krijgen per aios per jaar tussen de 108.000 en 145.000 euro, afhankelijk van het aantal assistenten dat ze in huis hebben. Met de financiering van opleidingsplaatsen is dit jaar 630 miljoen euro gemoëid.

Om de overgang te vergemakkelijken, heeft VWS besloten dat de verdeling voor 2007 en 2008 'beleidsarm' plaatsvindt. Dat wil zeggen dat de historische situatie als uitgangspunt geldt en dat niet wordt geprobeerd met nieuwe criteria als kwaliteit of doelmatigheid tot een verstandiger verdeling te komen. Dat is pas voorzien voor 2009.

In de tussentijd is echter niemand tevreden. In het in opdracht van VWS gemaakte rapport 'Naar een meer transparante opleidingsmarkt' stellen onderzoekers van de Erasmus

Aios kunnen een interessante bron van inkomsten zijn

universiteit vast dat de academische ziekenhuizen binnen de OOR's te veel macht hebben. De (academische) hoofdopleiders coördineren de verdeling van nieuwe plaatsen over geaffiliëerde ziekenhuizen in de regio. Omdat de precieze invulling van het academische en niet-academische deel van een opleiding niet vaststaat, kunnen UMC's vooral hun eigen belangen behartigen. Bovendien kunnen zij kiezen uit verscheidene zieken-

Assistenten in grote opleidingsziekenhuizen doen vaak meer ervaring op dan die in academische centra

5.1.2e

huizen voor hun aios, terwijl de niet-academische opleidingsziekenhuizen met één aanbieder te maken hebben.

Een ander punt van kritiek is dat het onmogelijk is goede opleidingsziekenhuizen te belonen met meer aios - simpelweg omdat kwaliteitscriteria ontbreken. Tot slot is onbekend of de vergoedingen uit het Opleidingsfonds overeenkomen met de kostprijs van een opleiding. Over die kostprijs zijn weinig harde gegevens voorhanden. Wel is duidelijk dat er grote verschillen kunnen zijn. Vooral omdat aios niet alleen geld kosten, maar ook opbrengen. En aios in het ene specialisme produceren meer dan in het andere. Het is waarschijnlijk dat sommige opleidingsziekenhuizen en maatschappijen een interessante bron van inkomsten hebben aan de aios. Zeker als daarmee een aios kan worden uitgespaard.

RUGZAKJE

Die analyse strookt met de ervaring van de Alkmaarse cardioloog 5.1.2e De onderwijshoogleraar Cardiologie maakt zich vooral druk om de gevolgen voor de kwaliteit van de opleiding. 'Als de academische centra hun aios vasthouden, kan dat ertoe leiden dat er te veel aios rondlopen en dat ze daardoor geen goed onderwijs krijgen. Nu verdringen zich soms al twintig aios op een afdeling. Onderzoek wijst uit dat assistenten in grote opleidingsziekenhuizen vaak meer ervaring opdoen.'

Arnold is er voorstander van om de opleidingssubsidie in beheer te geven van de aios. Zo'n "fuzzakje" zou beter zijn. Dan reist het geld met de assistent mee. Hij kan dan zijn opleiding naar wens inrichten en kiezen voor kwaliteit. In de bestaande situatie moet de A-opleider toestemming geven voor stages elders. Als aios al zo'n verzoek durven in te dienen, dan wordt het vaak afgewezen.' Verder vindt Arnold dat de opleiding van de aios centraal moet staan en niet de patiëntenzorg. 'De aios zijn er niet in eerste instantie voor het zaalwerk. In de huidige situatie ontbreekt de tijd voor adequate observatie en feedback. De gelden uit het Opleidingsfonds zijn keihard nodig voor meer klinische docenten en onderwijsprogramma's en mogen niet zomaar opgaan in het budget voor patiëntenzorg. Maar die verandering zal mede door de aios zelf moeten worden afgedwongen.'

Dat het fundament van het verdelingssysteem niet deugt, erkennen ook Ed van der Veen en Bert Kool, respectievelijk voorzitter en bestuurslid van het CBOG. Van der Veen: 'Wij zijn opgezaald met een systeem dan niet perfect is. Daarom hebben we hoogleraar bestuurskunde, Paul Frissen, opdracht gegeven om ons te adviseren over een beter systeem. Dat advies verwachten we eind dit jaar. In overleg met het BOLS zal dat leiden tot een nieuwe systematiek die bij de verdeling voor het opleidingsjaar 2009 in de praktijk moet worden gebracht.'

Het CBOG heeft al een aantal ideeën voor verbeteringen. 'We willen kwaliteit belonen en ontwikkelen daarvoor kwaliteitscriteria. Denk aan de uitkomst van tevredenheidsonderzoek onder assistenten over hun opleiding. Ook is het mogelijk om harde gegevens over het aantal uitgevoerde ingrepen als criterium te hanteren. Doen aios het minimaal aantal vereiste ingrepen of veel meer dan dat? Zo krijgen de mindere opleidingen geen extra opleidingsplaatsen en de betere wel.' Zijn collega Kool plaatst daarbij de kanttekening dat een zekere continuïteit in het aantal opleidingsplaatsen van een instelling eveneens een kwaliteitsaspect is. 'En ook de regels die de OOR's toepassen bij de verdeling van aios zullen onderdeel zijn van het kwaliteitssysteem.'

Volgens Van der Veen is ook het in beheer geven van een deel van het opleidingsbudget bij de aios zelf een idee dat het CBOG overweegt. 'Voor het volgen van cursussen en congressen kan dat een nuttige constructie zijn. Het komt in ieder geval aan de orde in het advies van Frissen.'

PAPIERWINKEL

In afwachting van het nieuwe systeem modderen alle partijen voort met het oude systeem dat vooral veel frustratie en irritatie oplevert. Want behalve onevenwichtig is de oude systematiek vooral ondoorzichtig en ingewikkeld. Opleidingsinstellingen zien zich geconfronteerd met een enorme papierwinkel. Voor een tussentijdse aanpassingsronde in 2007 krijgen ziekenhuizen om de haverklap enquêtes toegestuurd waarin zij moeten aangeven hoeveel assistenten op een bepaald moment in welk specialisme rondlopen. Eerst van de regiocoördinator, vervolgens van het BOLS en ten slotte nog van ziekenhuisvereniging NVZ en van het CBOG. Van onderlinge afstemming is geen sprake. Omdat de uitkomsten uiteenlopen, groeit het wantrouwen tussen overheid en ziekenhuizen.

Volgens Hedwig Slot, secretaris van de Raad voor Wetenschap, Opleiding en Kwaliteit van de Orde van Medisch Specialisten loopt de planning vooral stroef door het ontbreken van de gegevens. 'VWS maakt bij de verdeling onderscheid tussen instromende en zittende aios. De verdeling van de plaatsen voor

zittende aios moet zijn gebaseerd op hun opleidingsschema's. Omdat wij niet beschikken over die informatie valt op geen enkele wijze te controleren of de opgaven van de instellingen juist zijn en stroken met eerder gemaakte beleidsafspraken. De opleidingsschema's zijn nu alleen op papier beschikbaar bij de registratiecommissie voor medisch specialisten (MSRC). Binnenkort is dat bestand gedigitaliseerd en dan ook te gebruiken voor de vaststelling van het zittend bestand. Wij denken dat VWS daarin wel wil meegaan. Als het zover is, dan kan een assistent die een deel van zijn opleiding in instelling A wil doen dat ook doen. En niet, zoals nu dreigt, tegen zijn zin in instelling B of C omdat die het geld toegewezen hebben gekregen.'

KRIMP

Ondanks de bureaucratische procedure gaat de verdeling van aios-plaatsen goed, vindt 5.1.2e. 'In 2007 is de groei van het aantal opleidingsplaatsen naar wens geaccommodeerd. Ziekenhuizen hebben in grote lijnen gekregen waar ze om hebben gevraagd. Voor 2008 is er een andere situatie. VWS onderhan-

'Wij zijn er niet op uit om de boel te manipuleren'

delt in het kabinet nog over het macrobudget voor de opleidingen. Dat betekent dat er onzekerheid is over de uitbreiding van het aantal opleidingsplaatsen. Toch is hier en daar groei mogelijk, mits er tegelijkertijd elders krimp is. Het voorstel van het BOLS voor 2008 houdt daarmee rekening. In dat voorstel leveren de vakgroepen met de grootste overschotten plaatsen in voor de vakgroepen met de grootste tekorten. Voor de rest blijft alles bij het oude.'

Dat klinkt eenvoudiger dan het is. Sommige ziekenhuizen hebben gemerkt dat zij in 2008 niet de opleidingsplaatsen krijgen waarop ze dachten recht te hebben. Hun verwachtingen zijn volgens Van der Veen echter gebaseerd op oude afspraken die inmiddels hun geldigheid hebben verloren. De CBOG-voorzitter vindt dat er in voorkomende gevallen lokaal een oplossing moet worden gezocht en hij wil daaraan graag meewerken. 'Wij hebben geen perfide bijbedoelingen. We zijn niet bezig met het pesten van geaffilieerde opleidingsziekenhuizen ten faveure van academische centra.'

Volgens Van der Veen kunnen er tientallen redenen zijn waarom er geen extra opleidingsplaats komt. 'In de huidige situatie geeft een opleider het CBOG de schuld, maar de oorzaak kan net zo gemakkelijk elders liggen. Maar wij zijn er niet op uit om de boel te manipuleren.' Zijn collega Kool vult aan: ziekenhuizen en opleiders moeten zich realiseren dat ze vroeger ook niet altijd wisten waar ze aan toe waren. Voorheen moest je over het aantal opleidingsplaatsen in onderhandeling met de zorgverzekeraar. En dat was pas een echt onzekere factor.' ■

MC

Het rapport 'Naar een meer transparante opleidingsmarkt' vindt u onder dit artikel op de website en via onze website: www.medischcontact.nl/dezeweek.

ccb 5/10

4377377

VVF

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Macro Economische Vraagstukken en Arbeidsvoorwaardenbeleid

5.1.2e

Nota ter informatie

Aan

de Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Ontworpen
I. Been
Toestelnummer
74 05

5.1.2e

5.1.2e
5.1.2e

Voor akkoord

5.1.2e

5.1.2e

ber 2007

Opleidingsfonds

1. Aanleiding voor deze nota

Tijdens de Volksgezondheidsstaf van afgelopen maandag heeft u achtergrondinformatie over het opleidingsfonds gevraagd.

2. Belangrijkste punten van informatie

Om te voldoen aan dit verzoek sturen wij u de volgende documenten:

- nota uit het introductiedossier
- brief aan de kamer van november 2005, waarin de aanleiding en criteria van het fonds helder uiteen worden gezet
- ECRi rapport van januari 2007, met daarin een heldere analyse van de machtsverhoudingen in het veld
- Artikel uit medisch contact over 'rugzakjes voor de AIOS'

5.1.2e
5.2.1

Bijlage(n)

4

Afschrift aan

Archief

team NBO